

Behandelingsvoorstel voor de commissie REG/WEM

Onderwerp: Standpuntbepaling voorontwerp-reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost

Cie-datum : 20 februari 2003

Cie-nummer: 2003REG13

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op: nader bezien	inspraak: in het kader van de mer
eerdere behandeling in cie: nee	op:
in PS: nee	op:

Behandelend ambtenaar: A. van Biezen
Portefeuillehouder: J.P.J. Lokker

toestel: 2218

Inleiding

Op 8 januari jl. heeft de reconstructiecommissie Gelderse Vallei/Utrecht-Oost het voorontwerp-reconstructieplan (VOP/MER1) als advies aan de provincies Gelderland en Utrecht aangeboden (zie bijlage). Het voorontwerp geeft een goed beeld hoe invulling gegeven kan worden aan de Reconstructiewet in dit gebied en wat dat betekent aan maatregelen en kosten. Hiermee vormt het ook een belangrijk document om in gesprekken met Kamerleden en ministeries duidelijk te maken dat een extra financiële inzet van het rijk onontbeerlijk is voor het welslagen van de reconstructie.

Het VOP/MER1 betreft een tussenproduct in het reconstructieproces; het is het resultaat van de 1e fase planvorming. In de 2e fase zal het VOP/MER1 worden uitgewerkt in een ontwerp-reconstructieplan en definitief MER-rapport. Over de doorwerking van het reconstructieplan in streek- en bestemmingsplannen wordt in het voorliggende VOP/MER1 nog geen uitspraak gedaan. Die doorwerking komt pas aan de orde in de 2e fase van de planvorming. In de concept-inhoudelijke beoordeling (zie hierna) is, waar relevant, de relatie met het in voorbereiding zijn de streekplan gelegd.

Vervolg inleiding op pagina 2: ja

Wordt geagendeerd:

om advies over de volgende vragen:

1. Kunnen de commissies instemmen met de concept-beoordeling van het VOP/MER1 in het kader van de mer, zoals geformuleerd in paragraaf 2 van de bijgevoegde notitie;
2. Kunnen de commissies instemmen met de concept-inhoudelijke beoordeling VOP/MER1, zoals geformuleerd in paragraaf 3 van de bijgevoegde notitie;
3. Kunnen de commissies instemmen met de procedure om het VOP/MER1 tezamen met de standpunten van beide provincies ter inzage te leggen in het kader van de mer-procedure en voor advies te sturen naar de wettelijke adviseurs en commissie mer (zie paragraaf 4 van de bijgevoegde notitie);
4. Kunnen de commissies instemmen met de procedure om de nieuwe opdracht aan de reconstructiecommissie door de nieuwe colleges te laten vaststellen op basis van onderhavige provinciale standpunten, de afspraken tussen rijk, provincies en VNG over uitvoering en financiering van de reconstructie en een nader besluit over de (financiële) bijdragen vanuit provincies (zie paragraaf 4 van de bijgevoegde notitie);

5. Kunnen de commissies instemmen met het voorstel om in principe uit te gaan van een korte “uitwerkingslag” tussen het VOP/MER1 en het ontwerp-reconstructieplan (zie paragraaf 4 van de bijgevoegde notitie)?

Vervolg inleiding:

Bijgevoegd is de gezamenlijk met Gelderland voorbereide notitie 'Standpuntbepaling provincies Gelderland en Utrecht over voorontwerp-reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost'.

Over het advies voorontwerpplan (VOP/MER1) zullen beide provincies thans een oordeel moeten uitspreken, en wel op twee aspecten:

1. Voldoet het VOP/MER1 aan de richtlijnen mer 1e fase, zoals die door uw beide colleges zijn vastgesteld? In paragraaf 2 van de bijgevoegde notitie wordt een antwoord op deze vraag gegeven.
2. Voldoet het VOP/MER1 aan de opdracht zoals die door uw beide colleges aan de reccie is gegeven en kunnen de voorstellen van de reccie als bruikbaar en effectief worden beoordeeld? In paragraaf 3 van de bijgevoegde notitie wordt hierop een antwoord gegeven. Waar mogelijk zijn eensluidend voorstellen voor beide provincies geformuleerd; voor een aantal thema's zijn noodzakelijkerwijs verschillende voorstellen voor Gelderland en Utrecht geformuleerd, waarbij deze steeds beide vermeld worden.

Vervolgens moet een standpunt worden ingenomen over de vervolprocedure. Hier wordt in paragraaf 4 van de bijgevoegde notitie op ingegaan.

In de bijgevoegde notitie zijn zo veel mogelijk eensluidende voorstellen voor beide provincies geformuleerd; voor een aantal thema's zijn verschillende voorstellen voor Gelderland en Utrecht geformuleerd, waarbij deze ter informatie beide vermeld worden. De belangrijkste verschillen zijn op 3 februari aan de orde geweest in een bestuurlijk overleg tussen Gelderland en Utrecht. De conclusies uit dit overleg zijn apart bijgevoegd.

Beoogd effect

Accordering van het VOP/MER1 betekent een eerste stap op weg naar een definitief reconstructieplan. Voorgesteld wordt dit VOP/MER1 via een "korte slag" door de reconstructiecommissie uit te laten werken tot een ontwerp-reconstructieplan en volledig MER-rapport, zodat dit na vaststelling door PS en goedkeuring door het Rijk vanaf 2004 in uitvoering kan. De opdracht daartoe zal door het nieuwe college kunnen worden geformuleerd nadat Rijk, provincies en VNG met het nieuwe Kabinet een akkoord hebben gesloten over de financiering van de uitvoering van de reconstructie en provincies een nader besluit hebben genomen over de eigen (financiële) bijdragen.

Argumenten

Vraag 1: zie paragraaf 2 van de bijgevoegde notitie.

Vraag 2: zie paragraaf 3 van de bijgevoegde notitie.

Vraag 3: continuering van de mer-procedure op korte termijn is van belang met het oog op een snelle afronding van het reconstructieplan zodat in 2004 met de uitvoering kan worden gestart.

Vraag 4: op het moment dat er meer duidelijkheid is over de financiële middelen kan een realistische vervolgoopdracht aan de reccie worden gegeven. Zie verder bij 'Financiën'.

Vraag 5: het wordt gewenst geacht toe te werken naar een reconstructieplan als 'raamplan', dat de basis vormt uitwerkings- en uitvoeringsmodules, zodat zo flexibel mogelijk kan worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen. Bovendien is een korte "uitwerkingsslag" gewenst in het licht van de afspraak tussen rijk en provincies dat de ontwerp-reconstructieplannen rond de zomer gereed zullen zijn.

Financiën

De gezamenlijke provincies zullen bij de kabinetsformatie sterk aandringen op maximale rijksbijdragen. Het is de bedoeling dat Rijk, provincies en VNG, zodra het nieuwe Kabinet geformeerd is, een akkoord afsluiten over de uitvoering van de reconstructie. Afspraken over financiering en benodigde beleidsruimte voor de reconstructie zullen centraal staan in dit bedoelde akkoord. Op dat moment kan een nieuwe afweging tussen ambities en middelen aan de orde zijn en zullen provincies moeten besluiten wat hun provinciale financiële bijdragen aan het reconstructieplan kunnen zijn dan wel of er bereidheid bestaat financiële middelen te genereren via voorfinancieringslocaties.

Realisatie

Vanaf 2004 zullen de eerste modules in uitvoering worden genomen; het in het reconstructieplan opgenomen reguliere beleid wordt ondertussen gewoon voortgezet en waar mogelijk geïntensiveerd.

Communicatie

- Het standpunt van provincies zal aan de reconstructiecommissie verstuurd worden.
- Het standpunt van provincies komen tezamen met het VOP/MER1 ter inzage te liggen.
- Nader bezien of het zinvol is definitieve standpunten provincies aan de pers te presenteren.

Bijlagen

- Rapport 'Van wet naar werkelijkheid; Voorontwerp Reconstructieplan/MER 1 Gelderse Vallei/Utrecht-Oost' (is u reeds toegestuurd);
  - Notitie 'Standpuntbepaling provincies Gelderland en Utrecht over voorontwerp-reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost'.
  - Conclusies bestuurlijk overleg Gelderland – Utrecht dd. 3 februari 2003 over enkele specifieke inhoudelijke punten in de notitie 'Standpuntbepaling provincies Gelderland en Utrecht over voorontwerp-reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-oost' (ambtelijk verslag)
-

Bijlage 1

STANDPUNTBEPALING PROVINCIES GELDERLAND EN UTRECHT OVER VOORONTWERP-RECONSTRUCTIEPLAN GELDERSE VALLEI/UTRECHT-OOST

---

1 Inleiding en achtergrond

Inleiding

Op 8 januari jl. heeft de reconstructiecommissie Gelderse Vallei/Utrecht-Oost het voorontwerp-reconstructieplan als advies aan de provincies Gelderland en Utrecht aangeboden. Het voorontwerp geeft een goed beeld hoe invulling gegeven kan worden aan de Reconstructiewet in dit gebied en wat dat betekent aan maatregelen en kosten. Hiermee vormt het, als eerste voorontwerp-reconstructieplan van Nederland, ook een belangrijk document om in gesprekken met Kamerleden en ministeries duidelijk te maken dat een extra financiële inzet van het rijk onontbeerlijk is voor het welslagen van de reconstructie.

Doelen Reconstructiewet

In 1998 is gestart met de voorbereiding van de Reconstructiewet concentratiegebieden. Aanleiding hiertoe vormde de varkenspest in 1997 en het besef dat de concentratiegebieden geconfronteerd worden met een stapeling van problemen die nauw samenhangen met het gegeven dat in deze gebieden een groot deel van de Nederlandse intensieve veehouderij is gevestigd. De voorgenomen reconstructie is daarbij direct al geplaatst in een breed perspectief van een meervoudige doelstelling. Het reconstructieplan moet de 'gestapelde' problematiek integraal aanpakken en moet een goede ruimtelijke structuur bevorderen, in het bijzonder met betrekking tot landbouw, natuur, bos, landschap, recreatie, water, milieu en infrastructuur. Daarnaast moet de reconstructie het woon-, werk- en leefklimaat en de economische structuur verbeteren. De Reconstructiewet geeft geen concrete kwantitatieve doelen.

Relatie met de ruimtelijke ordening

In de Reconstructiewet is de relatie met de ruimtelijke ordeningsplannen expliciet geregeld. Het reconstructieplan kan in de plaats treden van het streekplan voor die onderdelen van het reconstructieplan die strijdig zijn met het vigerende streekplan. Daarnaast kan het reconstructieplan in relatie tot bestemmingsplannen zo nodig op onderdelen als voorbereidings- dan wel vrijstellingsbesluit fungeren.

Instelling reconstructiecommissie en opdrachtverlening

In oktober 2000 hebben de colleges van GS van Utrecht en Gelderland, vooruitlopend op inwerkingtreding van de Reconstructiewet, de Reconstructiecommissie Gelderse Vallei/Utrecht-oost in oprichting als adviescommissie van de colleges van GS geïnstalleerd. De commissie kreeg van beide colleges de opdracht om een voorontwerp-reconstructieplan in combinatie met een milieueffectrapport (aangezien het reconstructieplan mer-plichtig is) op te stellen en als advies aan de beide colleges van GS aan te bieden.

De mer-procedure start met het opstellen door de initiatiefnemer van de startnotitie mer. De startnotitie voor het reconstructiegebied Gelderse Vallei/Utrecht-oost is door de reconstructiecommissie opgesteld en vervolgens vastgesteld door de beide colleges van GS in de zomer van 2001.

Op basis van de inspraak, de adviezen van de wettelijke adviseurs en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage over deze startnotitie zijn vervolgens in het voorjaar van 2002 richtlijnen mer voor de 1e fase van het planproces vastgesteld door de beide colleges van GS.

Op basis van de inwerkingtreding van de Reconstructiewet per 1 april 2002 hebben PS van beide provincies vervolgens in de zomer van 2002 het formele instellingsbesluit m.b.t. de reconstructiecommissie Gelderse Vallei/Utrecht-oost genomen (reccie). En de colleges van GS hebben in de zomer van 2002 een geactualiseerde opdracht aan deze commissie gegeven, tegen de achtergrond van gemaakte bestuurlijke afspraken en nieuw beleid en nieuwe inzichten van na augustus 2001.

Conform de opdracht en de richtlijnen mer heeft de reconstructiecommissie het voorontwerpplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost inclusief MER fase 1 (VOP/MER1) in december 2002 vastgesteld en formeel als advies aan beide colleges van GS aangeboden. Dit advies betreft het bijgevoegde rapport, met voorin een samenvatting, en een groot aantal achtergronddocumenten. Het VOP/MER1 is dus een tussenproduct het resultaat van de 1e fase planvorming. In de 2e fase zal het VOP/MER1 worden uitgewerkt in een ontwerp-reconstructieplan en definitief MER-rapport. Over de doorwerking van het reconstructieplan in streek- en bestemmingsplannen wordt in het voorliggende VOP/MER1 nog geen uitspraak gedaan. Die doorwerking komt pas aan de orde in de 2e fase van de planvorming.

Standpuntbepaling

Over het advies voorontwerpplan (VOP/MER1) zullen beide provincies thans een oordeel moeten uitspreken, en wel op twee aspecten:

3. Voldoet het VOP/MER1 aan de richtlijnen mer 1e fase, zoals die door uw beide colleges zijn vastgesteld? In paragraaf 2 wordt een antwoord op deze vraag gegeven.
4. Voldoet het VOP/MER1 aan de opdracht zoals die door uw beide colleges aan de reccie is gegeven en kunnen de voorstellen van de reccie als bruikbaar en effectief worden beoordeeld? In paragraaf 3 wordt hierop een antwoord gegeven. Waar mogelijk zijn eensluidende voorstellen voor beide provincies geformuleerd; voor een aantal thema's zijn verschillende voorstellen voor Gelderland en Utrecht geformuleerd, waarbij deze steeds beide vermeld worden.

Vervolgens moet een standpunt worden ingenomen over de vervolprocedure. Hier wordt in paragraaf 4 op ingegaan.

2 Beoordeling in kader van de milieueffectrapportage

Vooraf

Op advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) is door beide colleges van GS bij vaststelling van de richtlijnen mer voor de 1e fase besloten een gefaseerde mer-en planvormingsprocedure te volgen:

1. In fase 1 wordt vanuit een analyse van de bestaande situatie, de autonome ontwikkeling, de op te lossen knelpunten en de bandbreedte waarbinnen de planvorming plaats kan vinden toegewerkt naar een voorkeursalternatief op hoofdlijnen. Dit voorkeursalternatief wordt globaal beoordeeld op doelbereik, milieueffecten, kosten en draagvlak.
2. In fase 2 wordt het voorkeursalternatief op hoofdlijnen verder uitgewerkt, wordt het meest milieuvriendelijke alternatief bepaald en worden de milieueffecten van beide alternatieven zichtbaar gemaakt. Fase 2 resulteert in het volledige definitieve MER-rapport (dat bestaat uit alle mer-documenten uit zowel fase 1 als fase 2).

Het idee hierachter is dat de eerste fase vooral wordt gebruikt om te komen tot een nadere concretisering van de voorgenomen activiteit. Dit om te voorkomen dat het op te stellen MER een

grote hoeveelheid milieu-informatie zou bevatten die uiteindelijk geen of slechts geringe betekenis zou blijken te hebben voor de besluitvorming.

Toets

Het VOP/MER1 gaat vergezeld van een 12-tal achtergronddocumenten. Tezamen dienen deze documenten invulling te geven aan de eisen die in de richtlijnen mer voor de 1e fase zijn gesteld. Op basis van een globale toetsing van dit pakket, kan gesteld worden dat in de analyse aan alle gevraagde aspecten aandacht is besteed.

De activiteiten die in het kader van de reconstructie zullen worden uitgevoerd zijn door formulering van het voorkeursalternatief van de reconstructiecommissie ten opzichte van de startnotitie (zomer 2001) veel scherper en concreter aangegeven. In het proces om tot het voorkeursalternatief te komen hebben de studiealternatieven uit de startnotitie een rol gespeeld om in interactie met de streek tot planideeën te komen. In het VOP/MER1 wordt, grotendeels op basis van modelberekeningen, zo concreet mogelijk ingeschat in hoeverre de doelstellingen zullen worden bereikt met de voorgestelde maatregelen en wat de milieueffecten zijn. Daarbij worden ook de leemten in kennis aangegeven en wordt vermeld wat in de uitwerking naar het ontwerpplan nog nader onderzocht zal worden. Met inachtneming van de inhoudelijke opmerkingen zoals in paragraaf 3 aangegeven, kan op hoofdlijnen worden ingestemd met het aangegeven voorkeursalternatief op hoofdlijnen. Voorts is in paragraaf 3 op onderdelen aangegeven waar nadere onderbouwing, motivering en verdere uitwerking in de volgende (ontwerp)fase gewenst is. In deze fase zal parallel ook het mer-onderzoek verdieping en uitwerking vereisen, waarbij per deelgebied de netto-milieueffecten in beeld worden gebracht door de voorgenomen activiteiten in onderlinge samenhang te bezien.

Geconcludeerd kan worden dat met het VOP/MER1 en de achtergronddocumenten de 1e fase van de mer kan worden afgerond. De documenten bieden voldoende basis om voor de 2e fase mer, gekoppeld aan de opstelling van het ontwerpplan, specifiekere toegespitste richtlijnen te geven.

Pas in fase 2 wordt het definitieve MER-rapport opgeleverd (waarin ook onderhavige mer-documenten zijn opgenomen). Op dat moment vindt dan ook de formele mer-toetsing plaats. Aangezien het VOP/MER1 de basis vormt voor het opstellen van de richtlijnen mer voor de 2e fase, kunnen eventuele tekortkomingen in VOP/MER1 (die uit een gedetailleerdere toetsing van de achtergronddocumenten op volledigheid en juistheid kunnen blijken) zo nodig worden gecorrigeerd via deze door uw colleges vast te stellen richtlijnen.

3 Inhoudelijke beoordeling voorontwerpplan

Vooraf

In dit stadium gaat het erom globaal te beoordelen of het VOP/MER1 voldoet aan de provinciale opdracht en de uitgangspunten uit de Reconstructiewet en of inhoudelijk met de voorstellen kan worden ingestemd. Hierbij is vanzelfsprekend van belang te beoordelen of met de uitvoering van de maatregelen zoals voorgesteld in dit VOP/MER1 de gewenste eindsituatie in voldoende mate wordt bereikt.

Betrokkenheid van de streek; integrale gebiedsgerichte aanpak

In de opdracht aan de reconstructiecommissie is gevraagd een plan op te stellen met een brede betrokkenheid in de streek. Naast de breed samengestelde reconstructiecommissie hebben een zestal bestuurlijke klankbordgroepen (de zogenaamde bestuurlijke begeleidingscommissies, zie hoofdstuk 1, pag. 16 van het VOP/MER1) intensief geparticipeerd. Ook zijn interactieve bijeenkomsten in deelgebieden georganiseerd, waarbij de studiealternatieven uit de startnotitie mer een belangrijk rol hebben gespeeld om tot planideeën te komen. Daarnaast is overleg gevoerd met bestaande

gebiedsgroepen en is dankbaar gebruik gemaakt van het netwerk en de ervaringen van het ROM-project Gelderse Vallei.

Het is de bedoeling dat het voorliggende VOP/MER1 in de volgende fase sterker gebiedsgericht wordt uitgewerkt. Waar nu een aantal concrete maatregelen naast elkaar worden gepresenteerd, zal aan de reconstructiecommissie gevraagd worden per deelgebied het maatregelenpakket meer in samenhang te bezien, zodat nog meer integraliteit ontstaat. De identiteit van de verschillende deelgebieden kan dan ook meer worden benut bij de onderbouwing van voorgestelde maatregelen.

Ambitie van het plan: relatie tussen doelbereik en gevraagde middelen

In het VOP/MER1 (pag. 93 e.v.) is een totaaloverzicht van kostenindicaties weergegeven. De totaal benodigde overheidsbijdrage voor de komende 12 jaar wordt geraamd op € 915 mln (€ 550 mln, exclusief de kosten voor de realisering van de EHS en de robuuste verbindingzone). Uit het overzicht wordt ook duidelijk hoe breed deze kosten zijn verdeeld over de verschillende doestellingen op het vlak van milieu, natuur, landschap, landbouw, water en economische revitalisering. Deze breedte sluit aan bij de doelstellingen zoals vastgelegd in de wet, artikelen 4 en 5. Met betrekking tot de indicaties van de kosten voor bedrijfsverplaatsingen en beëindigingregelingen moet worden opgemerkt dat gerekend is met gemiddelde bedragen, waarvan nog moet worden bezien of die realistisch zijn, mede in relatie tot EU-regelgeving.

In de Reconstructiewet wordt aangegeven voor welke thema's het reconstructieplan een kwaliteitsimpuls moet leveren, zonder deze doelen te kwantificeren (zie hiervóór, onder doelen Reconstructiewet). De provincies hebben op basis van de Reconstructiewet de opdracht aan de reconstructiecommissie geformuleerd. Vervolgens heeft de reconstructiecommissie in de startnotitie mer deze opdracht vertaald naar zoveel mogelijk meetbare doelen, waarbij deze voornamelijk ontleend zijn aan rijks- en provinciaal beleid. De gekwantificeerde doelen zijn uitdrukkelijk bedoeld als referentiekader, om na te kunnen gaan in hoeverre voorgestelde planmaatregelen bijdragen aan het bereiken van rijks- en provinciale beleidsdoelen. Belangrijk is dat het bij reconstructie uiteindelijk gaat om een integrale aanpak, waarin tot een optimalisatie moet worden gekomen.

In hoofdstuk 8 wordt ingeschat dat de in het VOP/MER1 voorgestelde investeringen voor waterberging en verdrogingsbestrijding, natuur, landbouw, milieu, recreatie en landschap leiden tot een duidelijke kwaliteitsverbetering. Voor verschillende thema's blijkt dat met het VOP/MER1 de generieke beleidsdoelen niet voor 100% worden bereikt. De nitraatdoelstelling voor grondwater zal naar verwachting wel in nagenoeg het gehele gebied worden bereikt. De stikstofdoelstelling voor oppervlaktewater, de fosfaatdoelstelling voor oppervlaktewater en de depositiedoelstellingen voor ammoniak zullen naar verwachting echter in een groot gedeelte van het gebied niet worden gehaald. Belangrijk is in dit verband dat met dit VOP/MER1 wel toegewerkt wordt naar een meer duurzame ruimtelijke structuur, waarbij functies, waar ze elkaar nadelig beïnvloeden, gescheiden worden en kwetsbare gebieden en deelstroomgebieden beschermd. Uitvoering van de voorgestelde maatregelen zal in kwetsbare gebieden zeker een stap in de goede richting betekenen. In het in de volgende fase uit te werken ontwerpplan zullen maatregelen meer per deelgebied onderscheiden worden, waardoor doelbereik en milieueffecten per deelgebied beter te bepalen zijn. Voorgesteld wordt de reconstructiecommissie te vragen hierbij te zoeken naar een creatieve inzet van instrumenten, met als uitgangspunt dat de gewenste milieukwaliteit in de meest kwetsbare en waardevolle gebieden zo dicht mogelijk wordt benaderd. Bovendien zal er in de volgende fase een meest milieuvriendelijk alternatief worden ontwikkeld.

Toets aan de opdracht

Vanuit een integrale beoordeling in het licht van de verschillende doelstellingen wordt voorgesteld het VOP/MER1 in principe positief te beoordelen. In het vervolg van deze paragraaf wordt een inhoudelijke beoordeling gegeven van de belangrijkste specifieke voorstellen.

Inhoudelijke beoordeling op specifieke punten

Integrale zonerings

Voorontwerp:

Volgens de Reconstructiewet dienen in het reconstructieplan extensiveringsgebieden, landbouwontwikkelingsgebieden en verwevingsgebieden begrensd te worden (dit wordt 'integrale zonerings' genoemd). De Reconstructiewet geeft definities voor deze gebieden, waarbij het vooral gaat om bepalingen ten aanzien van uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging van intensieve veehouderij. Zo is in extensiveringsgebieden op basis van de Reconstructiewet uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij onmogelijk. In landbouwontwikkelingsgebieden is juist wel de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij.

In paragraaf 5.1 geeft de reccie aan op basis van welke principes ze de zones wil begrenzen. Het kaartbeeld waarin dit resulteert is achterin het voorontwerp opgenomen.

Belangrijk punt in het advies van de reccie is het voorstel om als extensiveringsgebieden te begrenzen:

1. alle bestaande bos- en natuurgebieden; en
2. alle voor verzuring gevoelige natuurgebieden uit de EHS en de 250-meter-zone daarom heen.

De onder 2 genoemde gebieden zijn de gebieden waarop de Wet Ammoniak en Veehouderij (WAV) betrekking heeft en waar veehouderijen op grond van deze wet een emissieplafond krijgen opgelegd. Door deze gebieden als extensiveringsgebieden te begrenzen, gaat het reconstructieplan verder dan de WAV, aangezien hier op basis van de definitie uit de Reconstructiewet een algeheel uitbreidingsverbod voor de intensieve veehouderij geldt. Hoe dat precies wordt geregeld (bijvoorbeeld aantal dieren beperken of bouwblokbeperking) moet nog worden uitgezocht. Ter compensatie van het "op slot zetten" van agrarische bedrijven in het extensiveringsgebied worden met name beëindigings- en verplaatsingsregelingen voorgesteld.

Voorts is van belang dat de reccie voorstelt om binnen de verwevingsgebieden, afhankelijk van het soort gebied, verschillende accenten te leggen, namelijk 'water', 'natuur' en 'landschap'. De in het VOP voorgestelde maatregelen worden steeds gedifferentieerd naar de verschillende zones.

Voorstel standpunt provincies:

Voorgesteld wordt in grote lijnen in te stemmen met de door de reccie gekozen invulling van de integrale zonerings, met de kanttekening dat bij nadere uitwerking in het ontwerpplan maatwerk moet worden geleverd, onder meer met het oog op de effectiviteit van de zonerings voor het behalen van de ammoniakdoelen. Voorts wordt met betrekking tot de landbouwontwikkelingsgebieden voorgesteld aan de reconstructiecommissie te vragen om te bezien of tot een meer duurzame en robuuste keuze kan worden gekomen, waarbij naast de beperkte omvang van een aantal aangeduide landbouwontwikkelingsgebieden ook nog eens goed zou moeten worden nagegaan of de ontwikkelingsruimte voor intensieve veehouderij daadwerkelijk aanwezig is.

Daarnaast is van belang dat de kaart getoetst wordt aan de verstedelijkingsafspraken in het kader van huidige en in voorbereiding zijnde nieuwe streekplannen en regionale structuurvisies, die in voorbereiding zijn. In dat verband is goed overleg met provincies en gemeenten bij de verdere uitwerking van belang.

Tot slot wordt voorgesteld om de nog te realiseren EHS apart zichtbaar te maken op de kaart en goed te toetsen of alle gerealiseerde EHS als extensiveringsgebied is begrensd (o.a. in Eemland klopt de kaart nu niet).

Bedacht moet worden dat de 'integrale zonerings' uit de Reconstructiewet een beperkte reikwijdte heeft: het gaat hier in principe alleen om bepalingen ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij. Daarom is de indeling volgens de integrale zonerings niet zo geschikt om ook alle andere maatregelen te differentiëren. Voorgesteld wordt aan de reccie te vragen bij de uitwerking in het ontwerpplan op deelgebiedsniveau meer uit te gaan van de gebiedsspecifieke kwaliteiten en van hieruit een differentiatie in maatregelen aan te brengen (zie ook onder 'Betrokkenheid van de streek; integrale gebiedsgerichte aanpak').

Specifiek voor de provincie Utrecht geldt nog het volgende:

In het streekplan worden de zones Landelijk Gebied 1 t/m 4 onderscheiden, waarbij de keuze voor een zone in belangrijke mate gebaseerd is op de intensiteit van het grondgebruik en waarbij in de verschillende zones verschillende bepalingen gelden t.a.v. landbouw, natuur, recreatie, water/milieu. De 'integrale zonerings' in het reconstructieplan heeft specifiek betrekking op de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij in relatie tot andere functies en is daarmee van een andere orde dan de voorgestelde zonerings in het streekplan. Beide zonerings zijn dus niet 1:1 aan elkaar te koppelen, maar wel inhoudelijk afgestemd. De reconstructiezonerings zal straks 'als het ware' als een arcering over de streekplankaart heen kunnen worden gelegd.

Landbouw

Voorontwerp:

Door het aanwijzen van landbouwontwikkelingsgebieden, geflankeerd door verplaatsingsfaciliteiten uit andere zones en de facilitering van hervestiging op sterlocaties en geclusterde nieuwvestigingslocaties wordt aan perspectiefvolle bedrijven de mogelijkheid geboden zich daar te vestigen en te ontwikkelen, waar zij niet in strijd komen met andere functies. Zie paragraaf 6.2.3. Voorts wordt in 6.2.6 ingegaan op verbrede landbouw, omschakeling en groene/blauwe diensten.

Voorstel standpunt provincies:

De reccie heeft in het voorontwerp recht gedaan aan de belangrijke rol die de agrarische sector speelt in het beheer van de groene ruimte en de bijdrage die zij levert aan de economie van de streek. Voorgesteld wordt de aandacht die de commissie vraagt voor de ontwikkeling van ster- en vestigingslocaties zeer serieus te nemen. In het vervolg op dit voorontwerp zullen deze keuzes ook een planologische basis moeten krijgen. De in het VOP aangeduide mogelijke projectvestigingslocatie en de ligging van het belangrijkste landbouwontwikkelingsgebied, bij Kootwijkerbroek, sluiten ruimtelijk goed aan bij de ideeën over bundeling van productie, verwerking en distributie van melk, vlees en eieren langs de A1 (lopend onderzoeksproject A1-eiwitcorridor). Voorts wordt voorgesteld de reccie te vragen in het vervolg verder uit te werken waar en hoe extensivering van de melkveehouderij (denk aan inzet Koopmansgelden) en stimulering van de biologische landbouw vorm kan krijgen, mede in relatie tot de milieudoelen. Voor de voorgestelde beëindigings- en verplaatsingsfaciliteiten wordt verwezen naar 'Sloopvergoedingen en een woning op de kavel' en 'Bedrijfsverplaatsingen'.

Sloopvergoedingen en een woning op de kavel

Voorontwerp:

In paragraaf 2.2.1 wordt aangegeven dat in de autonome ontwikkeling (zonder reconstructie) het aantal agrarische bedrijven tot 2015 naar verwachting met ruim 40% afneemt. Het aantal melkkoeien daalt naar verwachting met 20%, varkens met 25% en pluimvee met 20%. Om deze autonome ontwikkeling te versnellen en de sloop van stallen te stimuleren, adviseert de reccie in paragraaf 6.1.4 twee maatregelen:

1. in het hele gebied via een sloopvergoeding de sloopkosten vergoeden van thans in werking zijnde hokdierbedrijven en combinatiebedrijven, wanneer zij al hun hokdiertakken blijvend saneren. De rekening van deze kosten wordt in eerste instantie bij het rijk gelegd. Als van die kant onvoldoende middelen beschikbaar komen, wordt gedacht aan woningbouw om de benodigde middelen te genereren;

2. in extensiveringsgebieden en verwevingsgebieden aan hokdierbedrijven en combinatiebedrijven die stoppen en meer dan 1000 m² aan staloppervlakte slopen in plaats van een sloopvergoeding ook de mogelijkheid bieden om, onder voorwaarden één extra woning op de kavel te bouwen. In landbouwontwikkelingsgebieden is dit niet mogelijk.

Voorstel standpunt provincie Utrecht:

In streekplanverband wordt buiten de zoekgebieden waterberging generiek een ruimte-regeling met bouwen op de kavel voorgesteld voor alle bedrijven die meer dan 1000 m² aan gebouwen slopen: dus ook grondgebonden agrarische bedrijven en niet-agrarische bedrijven. Voorwaarde hierbij is dat de bijbehorende vrijgekomen gronden beschikbaar blijven of komen voor de grondgebonden functies landbouw, natuur of recreatie, één en ander overeenkomstig de functie van het gebied.

In dat licht gezien wordt voorgesteld in te stemmen met het advies van de reccie om het bouwen van een woning op de kavel toe te staan in extensiverings- en verwevingsgebieden en hier de hierboven geformuleerde voorwaarde t.a.v. vrijkomende gronden aan toe te voegen.

De reccie wil het bouwen van een woning op de kavel in landbouwontwikkelingsgebieden uitsluiten. Dit is met name ingegeven door de wens om potentiële conflictsituaties met andere bewoners in het agrarisch gebied zoveel mogelijk te beperken.

T.a.v. de mogelijkheden voor het bouwen op de kavel in landbouwontwikkelingsgebieden zijn er wat betreft het provinciale standpunt in principe 2 opties:

1. de reccie vragen in de uitwerking tot het ontwerpplan uit te gaan van de mogelijkheid tot bouwen van een woning op de kavel in het gehele gebied, dus ook in de landbouwontwikkelingsgebieden, onder de hierboven genoemde voorwaarde t.a.v. vrijkomende gronden;
2. in het steekplan de generieke ruimte voor ruimte-regeling als uitzondering niet in te zetten in de landbouwontwikkelingsgebieden uit het reconstructieplan en een sloopvergoeding te geven aan alle bedrijven (dus ook niet-agrarische) met meer dan 1000 m² te slopen oppervlakte en daarnaast alleen aan hokdierbedrijven met minder dan 1000 m² te slopen stallen.

Voorgesteld wordt om in te stemmen met het voorstel om te werken met sloopvergoedingen voor hokdierbedrijven die niet in aanmerking komen voor een woning op de kavel en, wanneer er vanuit het rijk niet voldoende financiële middelen voor sloop beschikbaar komen, nader te overwegen of de benodigde middelen via voorfinancieringslocaties te genereren zijn. Het zal dan moeten gaan om extra woningbouw buiten de rode contour. Overigens moet er op voorhand op worden gewezen dat er niet zonder meer uitgegaan kan worden van de hoogte van de sloopvergoedingen waar in het VOP indicatief mee is gerekend: de hoogte zal in het vervolgtraject nader bepaald moeten worden, mede in relatie tot Europese regelgeving.

Voorstel standpunt provincie Gelderland:

De in het VOP/MER1 opgenomen regeling voor slopen in het gehele plangebied, leidt tot een zeer hoge kostenpost. M.b.t. het alternatief - het bouwen van een woning op de kavel in plaats van een sloopvergoeding - moet terughoudend worden omgegaan zie bij onderstaande uitgangspunten. Ondanks het gegeven dat met de (sloop)regeling vele doelstellingen kunnen worden bereikt, zal naar verwachting om budgettaire redenen en om redenen van het realiseren van ruimtelijke kwaliteit, het instrument selectiever moeten worden ingezet. Het slopen van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen is in delen van het plangebied ook niet altijd noodzakelijk. In het VOP/MER1 geeft de reccie aan in deelgebieden ook hergebruik met nieuwe economische dragers wenselijk te achten. In

landbouwontwikkelingsgebieden zouden vrijkomende gebouwen, bij geschiktheid, primair beschikbaar moeten komen voor een verplaatsend bedrijf. Het in dergelijke gebieden bieden van een sloopvergoeding of zelfs de bouw van een woning op de kavel zou wel eens concurrerend kunnen gaan werken. Een beëindiger kiest de voor hem meest aantrekkelijke optie.

Er zal in de ontwerpfase scherper moeten worden gekeken naar deelgebieden (wat wensen we) en welk(e) instrument(en)set) hoort daarbij.

Voor kwetsbare zones wordt wel onderschreven dat wanneer sloop niet haalbaar is, hergebruik (in combinatie met de sloop van een bepaalde oppervlakte) in de vorm van wonen het minst belastend is. Ten aanzien van het bouwen van woningen in relatie tot reconstructiedoelen gelden de volgende provinciale uitgangspunten:

- de regionale woningbehoefte, en dan met name de categorie landelijk wonen, is bepalend voor de aantallen en niet de behoefte aan financiële middelen voor de reconstructie;
- ook kwalitatief zullen woningen invulling moeten geven aan de regionale/locale woningzoekenden. Bouwen van duurdere (terugverdien)woningen past niet altijd bij de behoefte, ook van starters, op de woningmarkt;
- de mogelijkheid van woningsplitsing (slopen en het toestaan van een tweede woonadres in het hoofdbedrijfsgebouw) heeft bij bouwen op de kavel de minste ruimtelijke impact en heeft daarom veelal de voorkeur;
- de mogelijkheid van een nieuw bouwperceel ter plaatse van gesloopte stallen zal alleen een optie zijn in deelgebieden waar de ruimtelijke kwaliteit niet wordt geschaad;
- terugverdiening via woningen meer projectmatig inhoud geven; het saneren van bebouwing in kwetsbare gebieden koppelen aan een terugverdien-project op een geschikte plaats (en vanuit de woonvisie geschikte vorm) zal in (PPS-)samenwerking nader moeten worden gezien.

Opgemerkt moet verder nog worden dat in het VOP/MER1 zowel sloop als mogelijk hergebruik gekoppeld zijn aan bedrijven die gaan stoppen. Voorgesteld wordt de reccie te vragen ook aandacht te besteden aan het probleem van reeds leegstaande stallen.

Bedrijfsverplaatsingen

Voorontwerp:

Vanuit het principe om niet-verenigbare functies te scheiden en milieuproblemen aan te pakken adviseert de reccie in paragraaf 6.1.3 om agrarische bedrijven onder voorwaarden in aanmerking te laten komen voor bedrijfsverplaatsing. Het gaat daarbij met name om verplaatsing van hokdierbedrijven uit extensiveringsgebieden, uit de verwevingsgebieden 'water' en 'natuur' en uit de kernranden en om grondgebonden bedrijven uit de verwevingsgebieden 'water' en 'natuur'. Het gaat daarbij in principe om bedrijven groter dan 70 NGE met een ondernemer jonger dan 50 dan wel met een opvolger. Opgemerkt wordt dat de overheidsbijdrage bij de verplaatsingsregeling gebonden is aan Brusselse regelgeving.

Naar verwachting gaat het om:

- 50 hokdierbedrijven;
- 23 combinatiebedrijven;
- 26 grondgebonden bedrijven;

waarvoor de benodigde overheidsbijdrage geschat wordt op € 46 mln.

Door de reccie wordt in verband met de kosten opgemerkt dat de overheidsbijdrage verlaagd zou kunnen worden als de ondernemer op de achterblijvende locatie in extensiverings- of verwevingsgebieden een woning op de kavel mag ontwikkelen.

Voorstel standpunt provincies:

Voorgesteld wordt in te stemmen met het advies om deze bedrijven in principe in aanmerking te laten komen voor een verplaatsingsbijdrage. Deze verplaatsingen vormen een belangrijk middel om meerdere reconstructiedoelen tegelijkertijd te realiseren. Met het verplaatsen van de bedrijven uit deze gebieden met specifieke doelstellingen, gaat het ondermeer om het bereiken van: verhoging van de

ruimtelijke kwaliteit, vermindering van de zuurdepositie op gevoelige natuur, het verwerven van grond ten behoeve van realisatie van de EHS, de extensivering van het grondgebruik en daarmee verbetering van de waterkwaliteit, ruimtelijke versterking van de agrarische productiestructuur, verminderen van stanknelpuntsituaties en realisatie van waterbergingsgebieden.

Voor het faciliteren van verplaatsing zal een rijksregeling beschikbaar moeten komen, die vanzelfsprekend voldoet aan EU-regelgeving. Daarin kunnen de ervaringen uit de thans in uitvoering zijnde "pilot bedrijfsverplaatsingen" worden meegenomen.

Aanvullend voorstel standpunt provincie Utrecht:

Voor wat betreft de suggestie van de reccie om aan de ondernemer op de achterblijvende locatie in extensiverings- of verwevingsgebieden een woning op de kavel toe te staan wordt verwezen naar het voorgestelde standpunt bij 'Sloopvergoedingen en een woning op de kavel'.

Aanvullend voorstel standpunt provincie Gelderland:

In het VOP/MER1 wordt door de reccie uitgegaan van een rijksregeling en rijksgeld voor deze gewenste verplaatsingen. Mocht dat niet (geheel) beschikbaar komen dan geeft de reccie de suggestie om het bouwen van een woning op de kavel als financieringsbron in te zetten. Het bouwen van een woning op de kavel is in deze veelal kwetsbare en waardevolle gebieden geen gewenste optie. Voor het overige wordt verwezen naar het voorgestelde standpunt bij 'Sloopvergoedingen en een woning op de kavel'.

Nieuwe landgoederen

Voorontwerp:

In paragraaf 6.3.8 adviseert de reccie om via nieuwe landgoederen een bijdrage te leveren aan natuurdoelstellingen. Daarbij wordt gedacht aan de realisatie van tenminste 5 ha natuur en sloop van eventuele stallen, in ruil voor de bouw van een huis van formaat.

Voorstel standpunt provincie Utrecht:

In streekplanverband wordt ook voorgesteld om de mogelijkheden voor nieuwe landgoederen te stimuleren. Hier wordt voorgesteld als norm een oppervlakte van 10 ha te hanteren, waar alleen onder bijzondere omstandigheden van kan worden afgeweken. Landgoederen kunnen niet gesticht worden in gebieden die een uitgesproken functie hebben voor de landbouw en in de Ecologische Hoofdstructuur, waarbij als uitzondering geldt dat binnen het zoekgebied nieuwe natuur in het Langbroekerweteringgebied wel nieuwe landgoederen kunnen worden ontwikkeld, als dit niet ten koste gaat van de ecologische kwaliteit van het gebied. Voorgesteld wordt deze bepalingen ook te laten gelden voor het reconstructiegebied en derhalve als randvoorwaarde bij de uitwerking tot het ontwerpplan aan de reccie mee te geven.

Voorstel standpunt provincie Gelderland:

Voorgesteld wordt de reccie te vragen om bij de uitwerking tot het ontwerpplan te bezien of gekoppeld aan het toestaan van een nieuw landgoed andere gebiedsspecifieke doelstellingen kunnen worden meegenomen. Daarbij kan gedacht worden aan de sloop van leegstaande stallen, waterberging, landschapsversterking, etc.

Functieverandering

Voorontwerp:

In paragraaf 6.2.7. doet de reccie een voorzet voor het toestaan van functieveranderingen bij gedeeltelijke of gehele bedrijfsbeëindiging. Deze voorzet is, zoals gesteld in 6.2.1, met name ingegeven door het willen reduceren van de negatieve gevolgen van de verwachte autonome grote afname van het aantal bedrijven (zoals verrommeling en sociaal economische gevolgen). Nadere uitwerking van deze voorzet is voorzien bij de uitwerking van het VOP in het ontwerpplan.

Voorstel standpunt provincies:

In het voorstel van de reccie wordt functieverandering in het gehele gebied toegestaan (eventueel met nieuwbouw). Tussen deelgebieden zijn echter duidelijke kwaliteitsverschillen en daarmee verschillende mogelijkheden voor functieverandering te onderscheiden. Voorgesteld wordt de reccie te vragen bij de uitwerking tot het ontwerpplan functieverandering beter te motiveren vanuit een integrale visie op deelgebieden.

Aanvullend voorstel standpunt provincie Utrecht:

In de recent geactualiseerde Utrechtse handleiding bestemmingsplannen buitengebied is functieverandering primair ingegeven vanuit het doel ruimtelijke kwaliteitswinst te behalen door de vereiste sloop te laten financieren door het toestaan van een stedelijke functie. Dit is een wat andere benadering dan de reccie kiest. De mogelijkheden van functieverandering worden in de provincie Utrecht sterk beoordeeld vanuit de eventuele verkeersaantrekkende werking. Activiteiten met een grote verkeersaantrekkende werking kunnen dan ook alleen in de kernrandzones plaatsvinden. Voorgesteld wordt dit als randvoorwaarde bij de verdere uitwerking tot het ontwerpplan mee te geven. Dit heeft met name betrekking op de niet-agrarisch gerelateerde functieverandering, waarvan in 6.2.7 voorbeelden worden gegeven.

Voorts kan worden opgemerkt dat het uitsluiten van niet-agrarisch gerelateerde functieverandering in landbouwontwikkelingsgebieden een beperking inhoudt t.o.v. de handleiding bestemmingsplannen buitengebied.

Recreatie

Voorontwerp:

In paragraaf 6.6.2 en 6.6.3 adviseert de reccie om ca 100 tot 300 ha vestigingsgebied voor uit kwetsbare gebieden te verplaatsen accommodaties (met name Veluwe en deels Heuvelrug) te zoeken in de extensiveringsgebieden, het landgoederengebied, de flanken van de Veluwe en Heuvelrug (onder voorwaarde dat dit voor de natuur- en landschapswaarden aanvaardbaar is) en nabij stedelijk gebied. Diezelfde gebieden komen volgens de reccie in aanmerking voor uitbreiding.

Voorstel standpunt provincies:

Over de oppervlakte verblijfsrecreatie waarvoor door het krimp- en groeibeleid op de Veluwe in de Gelderse Vallei ruimte moet worden geboden zal nog afstemming met reconstructieplan Veluwe plaats moeten vinden. Voorts zal de behoefte raming m.b.t. recreatie in zijn algemeenheid in het ontwerp nog een betere onderbouwing vereisen.

Aanvullend voorstel standpunt provincie Utrecht:

In streekplanverband wordt voorgesteld de Heuvelrug en overige bestaande natuurgebieden en gebieden die de komende periode als nieuwe natuur worden ingericht uit te sluiten van nieuwvestiging van verblijfsaccommodaties. Onder voorwaarden biedt het streekplan in delen van flanken van de Heuvelrug ruimte voor hervestiging van te verplaatsen verblijfsaccommodaties.

Voorgesteld wordt deze randvoorwaarden ook voor het reconstructieplan aan de reccie mee te geven.

Agrarisch natuurbeheer

Voorontwerp:

De reccie adviseert in paragraaf 6.2.6 om in het gehele plangebied de mogelijkheden van agrarisch natuurbeheer aan te bieden.

Voorstel standpunt provincie Gelderland:

Het advies van de reccie om in het gehele plangebied de mogelijkheden van agrarisch natuurbeheer aan te bieden spoort niet met het recent door uw college vastgestelde "gebiedsplan Natuur en landschap": hier wordt de mogelijkheid tot agrarisch natuurbeheer niet vlakdekkend geboden. Door het gericht inzetten van dit instrument in bepaalde (kansrijkere) zones of gebieden verwachten wij een grotere effectiviteit te bereiken. Bij de uitwerking in het ontwerpplan zal de reccie gevraagd worden te kiezen voor een selectievere inzet van dit instrument en eventuele afwijkingen van het gebiedsplan goed te motiveren.

Voorstel standpunt provincie Utrecht:

Volgens het Utrechts beheersgebiedsplan is agrarisch natuurbeheer in de hele provincie mogelijk met uitzondering van bestaande en concreet begrensde nieuwe natuurgebieden. Voorgesteld wordt dit voor alle helderheid aan de reccie mee te geven.

Robuuste verbindingzone

Voorontwerp:

De reccie adviseert om voor de robuuste verbindingzone tussen Veluwe en Heuvelrug voorlopig een noordelijke verbinding en een zuidelijke verbinding conform de conclusies uit de provinciale verkenning als tracé te reserveren en te vrijwaren van onomkeerbare ontwikkelingen totdat duidelijk wordt of de financiering van deze verbindingen volledig vanuit rijksmiddelen wordt gedekt. Zie paragraaf 6.3.6.

Voorstel standpunt provincies:

Voorgesteld wordt in te stemmen met dit advies. Wanneer de A30 zal worden doorgetrokken, dient de barrièrewerking minimaal te zijn. Via de compensatieverplichting zal een verdere bijdrage aan de robuuste verbindingzone kunnen worden geleverd.

Voorstel wijziging EHS in relatie tot de WAV

Voorontwerp:

In paragraaf 6.3.11 adviseert de reccie om in Utrecht een zevental elementen uit de EHS te schrappen, zodat deze via de Wet Ammoniak en Veehouderij (WAV) geen externe werking meer hebben (waarmee het aantal agrarische bedrijven dat onder de WAV valt verminderd wordt). Deze kunnen volgens de reccie gecompenseerd worden door extra nieuwe natuur aan te leggen in aansluiting op de belangrijkste gebieden voor nieuwe natuur in het natuurgebiedsplan Gelderse Vallei.

Hierbij verwijst de reccie naar de toezegging van Pronk aan de Eerste Kamer bij behandeling van de Wet ammoniak en veehouderij. Bovendien stelt de reccie voor om de gewijzigde vaststelling van de EHS, de aanpassing van het natuurgebiedsplan Gelderse Vallei en de vaststelling van het reconstructieplan in één procedure te gieten.

Voor Gelderland stelt de reccie voor om twee natuurgebieden (de Buzerd en Hoevenlakense bos) buiten de EHS te brengen en te compenseren door twee bestaande natuurgebieden (Salentein en het Wilbrinksbos) juist binnen de EHS te brengen. De toevoegingen sluiten aan op bestaande kerngebieden, zodat er door verschuiving een compactere EHS ontstaat.

Voorstel standpunt provincie Utrecht:

Op dit moment is een besluit over de 'zuurkaart' in voorbereiding, waarop de voor verzuring gevoelige natuurgebieden staan, die deel uitmaken van de EHS. Op deze zuurkaart zijn ten opzichte van de eerder in 1996 door de provincie vastgestelde EHS een tiental kleinere verspreid liggende natuurgebieden zonder compensatie geschrapt om aan te sluiten op de systematiek van Gelderland

(hierover wordt een apart voorstel aan u voorgelegd). Het is wenselijk dat de provincie op korte termijn deze kaart vaststelt, omdat, zolang dat niet gebeurd is, alle zuurgevoelige natuur (dus ook die buiten de EHS) volgens de WAV een externe werking heeft voor veehouderijbedrijven. Daarom wordt voorgesteld met deze kaart de procedure volgens de Awb voort te zetten, dus zonder invulling te geven aan het voorstel van de reccie om elementen uit de EHS te schrappen, onder de voorwaarde van compensatie elders. Pas als duidelijk is dat er middelen en instrumentarium beschikbaar komen om de te schrappen elementen te compenseren door extra nieuwe natuur aan te leggen, zou bij de vaststelling van het reconstructieplan tegelijkertijd een besluit genomen kunnen worden om de 'zuurkaart' en het natuurgebiedsplan Gelderse Vallei aan te passen. Op dit moment zijn daar geen hectares of financiële middelen voor toegezegd door het rijk.

Inhoudelijk kan over het advies van de reccie om nog 7 elementen uit de EHS te schrappen, onder voorwaarde van compensatie, het volgende worden opgemerkt.

Van de 7 elementen blijken er 3 erg waardevol te zijn vanuit ecologisch oogpunt. Het betreft:

- het bosje ten zuiden van het kasteel Renswoude aan de Veenweg: het gaat hier om een waardevol complex van Elzen- en Essenhakhout met een rijke ondergroei.
- het Broekerbos: het gaat hier om een grote stapsteen als belangrijk onderdeel van een ecologische verbindingszone, die voor een deel hoge ecologische waarde heeft;
- Rumelaar: het gaat hier om een bijzonder complex van vochtige bostypen welke karakteristiek zijn voor de Gelderse Vallei en van hoge ecologische waarde.

Voorgesteld wordt het advies van de reccie wat betreft deze 3 elementen niet over te nemen. Wat betreft de overige 4 elementen wordt verwezen naar de hierboven geformuleerde procedure.

Voorstel standpunt provincie Gelderland:

Voor Gelderland wordt voorgesteld twee gebieden uit de EHS te halen. Voor het Hoevelakense bos kan, gezien de ecologische waarde, in principe hiermee worden ingestemd. Voor de Buzerd zal nog een nadere afweging worden gemaakt. Bij de nadere besluitvorming over beide gebieden zal GS ook de suggesties die uit de andere reconstructiegebieden naar voren zullen komen willen betrekken. Een uniforme benadering, die inhoudelijk en juridisch houdbaar is, staat voorop. Bij de uiteindelijk besluitvorming zal sterk worden gehecht aan het behouden van een samenhangende (EHS)structuur.

Ammoniak

Voorontwerp:

De belangrijkste maatregelen die de reccie adviseert in verband met een reductie van ammoniakemissie en -depositie op voor verzuring gevoelige natuurgebieden, zijn: het aanwijzen van de voor verzuring gevoelige natuurgebieden in de EHS en de 250-meter- zones daarom heen als extensiveringsgebied, waar hokdierbedrijven verplaatst en beëindigd worden. Zoals bij 'Integrale zonerings' is toegelicht, gaat dit verder dan de bepalingen uit de Wet Ammoniak een Veehouderij (WAV) , op grond waarvan veehouderijen een emissieplafond krijgen opgelegd. Ook in de verwevingsgebieden worden stimuleringsregelingen voor beëindiging, verplaatsing, omschakeling of emissiereductie van hokdierbedrijven geadviseerd. Zie paragraaf 6.5.1.

Al deze maatregelen leiden naar verwachting tot enige extra verbetering ten opzichte van de autonome ontwikkeling, waarbij de depositie op 12% van het areaal voor verzuring gevoelige natuur onder de kritische waarde blijft. Zie tabel 9 doelbereik op pag. 97. Bij de uitwerking tot het ontwerpplan zal onderzocht worden welke aanvullende maatregelen mogelijk zijn, bijvoorbeeld op grotere afstand dan 250 meter van de voor verzuring gevoelige natuurgebieden. Zie paragraaf 8.4 op pagina 100.

Voorstel standpunt provincies:

De voorgestelde maatregelen in het VOP leiden lokaal tot een reductie van de ammoniakdepositie op natuurgebieden, aangezien belangrijke piekbelastingen worden weggehaald. Dit leidt voor het hele gebied naar verwachting echter niet tot een substantiële reductie van het areaal voor verzuring

gevoelige natuurgebieden waar de depositie onder de kritische waarde komt. Hierbij moet nog wel worden opgemerkt dat in de effectberekeningen alleen gerekend is met het weghalen van hokdiertakken, terwijl je bij verplaatsing en beëindiging van combinatiebedrijven ook melkveetakken weghaalt, wat lokaal een gunstig effect kan hebben.

Het niet halen van de ammoniakdoelstelling heeft te maken met het feit dat door de generieke regelgeving de ammoniakdepositie niet genoeg wordt verlaagd, er weinig vee uit het gebied wordt verplaatst en doordat de achtergronddepositie in het gebied hoog blijft door ammoniak afkomstig van buiten het gebied en vanuit andere bronnen dan de landbouw. Het verplaatsen en beëindigen van bedrijven uit de extensiveringsgebieden is echter wel een belangrijk middel om de depositie op specifieke kwetsbare gebieden te verminderen en de gronden die vrijkomen aan te kunnen wenden voor natuur en een extensiever grondgebruik. Bovendien wordt door het aanbieden van een verplaatsings- of beëindigingsregeling aan bedrijven uit deze zones die door de WAV sterk beperkt worden een toekomstperspectief geboden.

Voorgesteld wordt te accepteren dat het reconstructieplan het probleem van een te hoge depositie op kwetsbare natuurdoeltypen slechts in beperkte mate oplost.

Voorts wordt voorgesteld de reccie te vragen bij de uitwerking tot het ontwerpplan na te gaan hoe effectief een aanvullend beleid in een zone in het aanliggende verwevingsgebied zou kunnen zijn en of er ten aanzien van de huidige breedte van de extensiveringszone meer maatwerk kan worden geleverd (denk aan: geen extensiveringsgebied, waar verplaatsing van intensieve veehouderij geen substantiële bijdrage levert, of een bredere zone dan 250 meter, waar verplaatsing wel een substantiële bijdrage levert aan de reductie van depositie op kwetsbare natuur). Daarnaast wordt voorgesteld de reccie te vragen te onderzoeken hoe bovenop de maatregelen met betrekking tot hokdierbedrijven een verdere extensivering van de melkveehouderij in de extensiveringsgebieden vormgegeven zou kunnen worden (mede met het oog op het behalen van fosfaat- en nitraatdoelstellingen) en wat daarvan het effect is op de ammoniakproblematiek.

Fosfaat

Voorontwerp:

In paragraaf 6.5.2 adviseert de reccie met het oog op het behalen van de fosfaatdoelstelling voor oppervlaktewater: extra inspanningen van gemeenten om nog niet gerioleerde objecten aan te sluiten op de (druk)riolering, het inbouwen van extra berging bij riooloverstorten, de technologische verbetering van de rwzi's (ook wel bekend als "4e trap fosfaatzuivering") en het stimuleren van een verlaagde mestgift in enkele stroomgebieden en nulbemesting langs waterkanten. Dit alles om de norm voor oppervlakte te halen die hoort bij het maximaal toelaatbaar risico (maximaal 0,15 mg fosfaat per liter). Volgens het ingeschatte doelbereik (zie onder meer tabel 9 op pagina 97) levert het VOP nauwelijks een verbetering op ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Voorstel standpunt provincies:

Een belangrijke verklaring voor de uitkomst dat het VOP voor het fosfaatgehalte in oppervlaktewater netto slechts een kleine verbetering ten opzichte van de autonome ontwikkeling oplevert is gelegen in de verwachting dat de effecten van de in 6.5.2. voorgestelde maatregelen grotendeels teniet worden gedaan door verdrogingsbestrijdingsmaatregelen. Dat komt dan door vernatting van fosfaatverzadigde gronden, waarbij fosfaat vrij komt en afspoelt naar het oppervlaktewater.

Geconcludeerd moet worden dat met de in het VOP voorgestelde maatregelen het probleem van de fosfaatverzadigde gronden niet wordt opgelost. Dit is op zichzelf in lijn met de geactualiseerde opdracht aan de reccie (dd. 25 juni 2002), waarin voorstellen ter vermindering van fosfaatdoorlag ook gekoppeld zijn aan de voorwaarde dat het rijk hiervoor beleid en middelen beschikbaar stelt. Dat is tot op heden niet gebeurd.

Voorgesteld wordt de reccie te vragen bij de verdere uitwerking van het VOP goed in beeld te brengen wat de invloed van anti-verdrogingsmaatregelen is op het fosfaatgehalte in oppervlaktewater om tot een goede afweging te kunnen komen. Voorts wordt voorgesteld de reccie te vragen met nadere voorstellen te komen hoe in specifieke kwetsbare gebieden tot een verminderde emissie van fosfaat en stikstof kan worden gekomen, waarbij breder gekeken wordt dan alleen het voorgestelde middel om afspraken te maken over een lagere mestgift tegen vergoeding van de opbrengstderving. Hierbij denken wij bijvoorbeeld aan extensivering van het grondgebruik door een bonus-regeling voor het behalen van lagere verliesnormen dan wettelijk verplicht en stimulering van biologische landbouw. Het reconstructieplan zal bovendien als 'raamplan' de basis moeten kunnen bieden voor extra maatregelen, mochten er op een later tijdstip vanuit het rijk beleid en middelen voor fosfaatverzadigde gronden beschikbaar komen.

Tot slot wordt voorgesteld de reccie te vragen met het oog op fosfaat goed aansluiting te zoeken bij de uitkomsten van het project BEZEM van Rijkswaterstaat.

Nitraat/stikstof

Voorontwerp:

De reccie adviseert in 6.5.3 om in de extensiveringsgebieden en de verwevingsgebieden natuur en water overeenkomsten te sluiten met boeren over reductie van de mestgift. In samenhang met vernattingsmaatregelen leidt dit er naar verwachting toe dat 95% van het areaal voldoet aan de norm van 50 mg nitraat per liter in het grondwater, hetgeen ook de norm is van de Europese Nitraatrichtlijn (zie tabel 9 op pag. 97).

Deze maatregelen leiden er wat betreft de stikstofconcentratie in oppervlaktewater naar verwachting toe dat ca 58% van het landbouwareaal voldoet aan de norm behorend bij het maximaal toelaatbaar risico en (zie tabel 9 op pagina 97 en paragraaf 8.4). Dit laatste is een duidelijke verbetering ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Voorstel standpunt provincies:

Voorgesteld wordt bij de verdere uitwerking van het VOP sterk in te zetten op het vormgeven van instrumentarium om verminderde emissies van fosfaat en stikstof in de extensiveringsgebieden en de verwevingsgebieden 'natuur' en 'water' te realiseren. Hiervoor wordt verwezen naar de opmerkingen onder 'Fosfaat'.

Waterberging

Voorontwerp:

In paragraaf 6.4.2 wordt geadviseerd om vanuit de reconstructie bij te dragen waterbergingsgebieden in het Binnenveld, de Asschatterpolder en de Schammerpolder.

Voorstel standpunt provincies:

Het advies van de reccie is gebaseerd op de stroomgebiedsvisie Gelderse Vallei en kan dus worden onderschreven. Bij de nadere uitwerking van de stroomgebiedsvisie zal onder meer nader worden onderzocht in hoeverre waterberging in het Binnenveld combineerbaar is met de te behalen natuur- en waterkwaliteitsdoelstellingen en in hoeverre waterberging in de Schammerpolder combineerbaar is met de aanleg van de Schammerplas voor recreatie. De uitkomsten hiervan worden kortgesloten met de reconstructiecommissie

Verdrogingsbestrijding

Voorontwerp:

In paragraaf 6.4.3 worden gebieden met name genoemd waar de reccie de verdroging in eerste instantie wil bestrijden. Voorts wordt geadviseerd de verdroging ook te bestrijden in verdroogde natuurgebieden, voor zover deze voor verzuring gevoelig zijn en gebieden die onder het regime van de NB-wet, de Vogel- en Habitatrichtlijn vallen.

Voorstel standpunt provincies:

De in 6.4.3 met name genoemde gebieden komen in grote lijnen overeen met de prioritaire gebieden uit de provinciale Plannen van aanpak verdrogingsbestrijding. Hier kan dus mee worden ingestemd. Wat de overige verdroogde gebieden betreft zijn wij het niet eens dit te beperken tot gebieden die voor verzuring gevoelig zijn. De keuze van de overige aan te pakken gebieden kan het beste worden gebaseerd op de inschatting waar verdrogingbestrijding het meest efficiënt kan worden uitgevoerd. Voorts wordt voorgesteld de reccie te vragen in de vervolgfase meer invulling te geven aan het verduurzamen van grondwateronttrekkingen.

4 Verdere procedure en planning

Vervolgstappen in het planvormingsspoor

Voorgesteld wordt op grond van de eerste inhoudelijke beoordeling van het VOP/MER1 (paragraaf 3) bestuurlijk overleg tussen de colleges van GS van Gelderland en Utrecht te voeren om na te gaan of tot een eensluidende beoordeling kan worden gekomen.

Voorgesteld wordt om na advisering door adviescommissies en statencommissies de provinciale standpunten definitief door uw colleges te laten vaststellen en aan de reconstructiecommissie toe te sturen.

De gezamenlijke provincies zullen bij de kabinetsformatie sterk aandringen op maximale rijksbijdragen. Het is de bedoeling dat Rijk, provincies en VNG, zodra het nieuwe Kabinet geformeerd is, een akkoord afsluiten over de uitvoering van de reconstructie. Afspraken over financiering en benodigde beleidsruimte voor de reconstructie zullen centraal staan in dit bedoelde akkoord. Op dat moment kan een nieuwe afweging tussen ambities en middelen aan de orde zijn en zullen provincies moeten besluiten wat hun provinciale financiële bijdragen aan het reconstructieplan kunnen zijn dan wel of er bereidheid bestaat financiële middelen te genereren via voorfinancieringslocaties.

Voorgesteld wordt om op basis van de onderhavige globale inhoudelijke beoordeling van het VOP/MER1, de uitkomsten van het akkoord tussen rijk, provincies en VNG en een nader besluit over de (financiële) bijdragen vanuit provincies, door de nieuwe colleges van GS formeel een nieuwe opdracht aan de reconstructiecommissie te laten verstrekken om het VOP/MER1 uit te werken in een ontwerp-reconstructieplan (planning: maart/april 2003).

Bij de nieuwe opdracht zal het rijkskader Reconstructieplannen, op basis waarvan het rijk de reconstructieplannen wil beoordelen, betrokken worden. Bovendien zal de komende maanden duidelijk moeten worden in hoeverre het Nederlands mineralenbeleid door de EU zal worden goedgekeurd (derogatieverzoek) en of de situatie die met dit VOP/MER1 naar verwachting in 2015 bereikt wordt voldoet aan de eisen die vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water worden gesteld. Zo mogelijk wordt deze richtlijn bij de nieuwe opdracht aan de reccie betrokken.

Informeel zal er in de tussentijd het nodige contact zijn met de reconstructiecommissie om de werkzaamheden zo zinvol mogelijk te continueren.

Voorgesteld wordt om uit te gaan van een relatief korte "uitwerkingsslag" tussen het VOP/MER1 en het ontwerp-reconstructieplan dat uiteindelijk door PS zal worden vastgesteld. Het definitieve reconstructieplan zal de vorm kunnen hebben van een 'raamplan', dat de basis vormt voor uitwerkings- en uitvoeringsmodules. Op deze manier kan stapsgewijs worden toegewerkt naar de gewenste eindsituatie voor dit gebied en kan het meest flexibel ingespeeld worden op nieuwe ontwikkelingen en de beschikbaarheid van financiële middelen tijdens de uitvoeringsperiode van 12 jaar.

Ook is een korte "uitwerkingsslag" gewenst is in het licht van de afspraak tussen het rijk en de vijf reconstructie-provincies dat de ontwerp-reconstructieplannen rond de zomer gereed zullen zijn. Het detailniveau van het vast te stellen reconstructieplan zal bij de nieuwe opdracht aan de reccie nader geconcretiseerd worden.

Vervolgstappen in het mer-spoor

Het VOP/MER1 inclusief de vastgestelde standpunten van beide provincies en de achtergronddocumenten in het kader van de mer-procedure (zie paragraaf 2) zullen de mer-procedure verder doorlopen. Dat betekent dat al deze documenten tezamen ter inzage worden gelegd en voor advies naar de wettelijke adviseurs en Commissie mer verstuurd.

Op basis van de inspraakresultaten en adviezen zullen de colleges van GS richtlijnen voor de 2e fase van de mer vaststellen en aan de reconstructiecommissie versturen (planning: eind mei 2003; dit hangt samen met termijnen uit de mer-procedure).

Eventuele voor de planvorming relevante inspraakreacties in het kader van de mer zullen door de colleges van GS betrokken kunnen worden bij de formulering van de een nieuwe opdracht aan de reconstructiecommissie (zie hierboven bij 'Vervolgstappen in het planvormingsspoor').

Bijlage 2

Conclusies bestuurlijk overleg Gelderland – Utrecht dd. 3 februari 2003 over enkele specifieke inhoudelijke punten in de notitie ‘Standpuntbepaling provincies Gelderland en Utrecht over voorontwerp-reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-oost’ (ambtelijk verslag)

De mogelijkheid van een woning op de kavel ter compensatie van de sloop van stallen

Beide provincies zitten op dit moment nog niet op één lijn, maar er bestaat bereidheid om naar elkaar toe te bewegen.

- In het voorlopige standpunt van het Gelders college wordt het bouwen van een woning op de kavel in de EHS niet toegestaan. Het Utrechtse college wil het niet toestaan van een woning op de kavel in de EHS nader overwegen.
- De lijn van het Gelders college tot nu toe is dat het bouwen op de kavel niet toegestaan is in landbouwontwikkelingsgebieden. Voor de landbouwontwikkelingsgebieden in het Utrechtse deel van het reconstructiegebied zijn er nog 2 opties:
  - * ofwel hier wordt als uitzondering op de voorgestelde regeling voor het reconstructiegebied toch een woning op de kavel voor intensieve veehouderijbedrijven toegestaan;
  - * ofwel hier wordt als uitzondering op de voorgestelde generieke streekplanregeling toch geen woning op de kavel voor intensieve veehouderijbedrijven toegestaan;Het gaat in Utrecht relatief om beperkte gebieden en dus om een beperkt aantal bedrijven.
- Het verschil tussen beide provincies spitst zich dan ook toe op de 250-meter-zones rond voor verzuring gevoelige natuurgebieden uit de EHS en de verwevingsgebieden. De provincie Gelderland is hier thans terughoudender in het toestaan van een woning op de kavel dan Utrecht.
  - * Voor Gelderland is bouwen op de kavel thans alleen een optie in deelgebieden waar de ruimtelijke kwaliteit niet wordt geschaad en de woningen zullen kwalitatief en kwantitatief invulling moeten geven aan de regionale/locale woningbehoefte. In deelgebieden heeft hergebruik met nieuwe economische dragers de voorkeur en in zijn algemeenheid heeft woningsplitsing (slopen en het toestaan van een tweede woonadres in het hoofdbedrijfsgebouw) de voorkeur.
  - * In Utrecht zou hier in principe onder voorwaarden een generieke regeling kunnen gelden. Eén van de voorwaarden hierbij is dat de bijbehorende vrijgekomen gronden beschikbaar blijven of komen voor de grondgebonden functies landbouw, natuur of recreatie, één en ander overeenkomstig de functie van het gebied.

(zie voor het overige de standpuntnotitie)

Sloopvergoedingen en de mogelijkheid deze terug te verdienen via voorfinancieringslocaties

Op dit moment wil het Gelders college het instrument sloopvergoeding selectiever inzetten dan het Utrechts college. Als er vanuit het rijk niet voldoende financiële middelen voor sloop beschikbaar komen, lijken in Utrecht de mogelijkheden om hiervoor middelen uit voorfinancieringslocaties te genereren wat gunstiger dan in Gelderland, mede gelet op de opvang van het probleem. Gelderland zal met gemeenten nader willen bezien welke rol en verantwoordelijkheid de regio zelf kan en wil nemen in het ontwikkelen van woningbouwprojecten met “terugverdienruimte”.

(zie voor het overige de standpuntnotitie)

Nieuwe landgoederen

Het Utrechts college is bereid wat betreft landgoederen in principe uit te gaan van 10 ha, maar een verlaging tot 5 ha mogelijk te maken als een stoppende agrariër een landgoed wil stichten en meer dan 1000 m² stallen sloopt.

(zie voor het overige de standpuntnotitie)
